

Viite

Napsauta tähän ja kirjoita viite.

Energianeuvosto 26.6.2026

Energiaministerit kokoontuvat Luxemburgiin 26.6.2026 Kyproksen EU-puheenjohtajakauden viimeiseen energianeuvostoon. Suomea neuvostossa edustaa ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala.

Puheenjohtajavaltio Kyproksen tavoitteena on saavuttaa **neuvoston yleisnäkemys direktiiviehdotuksesta uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamiseksi (lupadirektiivi)**. Direktiiviehdotuksen tavoitteena on nopeuttaa uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyitä hankkeiden nopeamman toteuttamisen helpottamiseksi. Ehdotus on osa komission 10.12.2025 julkistamaa eurooppalaista verkkopakettia.

Suomen kanta lupadirektiiviin on määritelty kirjelmässä U16/2026 vp. Lupamenettelyjä koskevissa muutoksissa tulisi pyrkiä yhtenäiseen ja johdonmukaiseen sääntelykokonaisuuteen.

Puheenjohtajan tavoitteena on saavuttaa **neuvoston yleisnäkemys myös asetusehdotuksesta Euroopan laajuisten energiaverkkojen suuntaviivoista (TEN-E)**. Ehdotus on osa komission 10.12.2025 julkistamaa eurooppalaista verkkopakettia.

Suomen kanta TEN-E-asetukseen on määritelty U-kirjelmässä U15/2026 vp. Suomi voi lähtökohtaisesti hyväksyä neuvoston yleisnäkemysten, kuten se on esitelty viimeisimmässä REV5-versiossa.

Energiaministerien asialistalla on seuraavana **näkemystenvaihto energia-alan hiilestä irtautumiseen tähtäävistä toimista vuoden 2030 jälkeen**.

Suomi korostaa, että 2040 ilmastotavoitteen toimenpanon mahdollistavan toimintaympäristön tulisi yhdessä EU:n vuoden 2030 jälkeisen ilmasto- ja energia-arkkitehtuurin kanssa muodostaa kokonaisuus, joka perustuu markkinatalouden mekanismien hyödyntämiselle sekä tehokkaalle ja ennakoitavalle sääntelylle. Tämä ohjaisi tekemään ilmastotavoitteiden edellyttämät investoinnit ja päästövähennykset kustannustehokkaasti. (E 10/2024 vp)

Lisäksi ministerit käyvät **näkemystenvaihdon Lähi-idän kriisistä keskittyen koordinaatioon ja toimenpiteisiin energiasektorilla**.

AccelerateEU-tiedonannon lähtökohta, että puhdas siirtymä on samanaikaisesti sekä ilmasto-, kilpailukyky- että turvallisuuskysymys, vastaa Suomen näkemystä puhtaasta siirtymästä EU:n huoltovarmuuden, talouskasvun ja kilpailukyvyn perustana. Suomen esimerkki osoittaa, että korkea fossiilittoman sähkön ja lämmön osuus suojaa fossiilisten polttoaineiden hintapiikeiltä. Komission tiedonanto tukee siten Suomen strategista suuntaa ja tavoitetta olla puhtaan siirtymän edelläkävijä. (EU/105/2026-TEM-23)

Asialista:Lainsäädäntökäsittelyt

3. Direktiivi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/944 ja uusiutuvan kaasun, maakaasun ja vedyn sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä, direktiivin (EU) 2023/1791 muuttamisesta ja direktiivin 2009/73/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1788 muuttamisesta siltä osin, kun kyse on uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamisesta – *neuvoston yleisnäkemys* **s.3**

4. Asetus Euroopan laajuisten energiaverkkojen suuntaviivoista (TEN-E) – *neuvoston yleisnäkemys* **s.8**

Muut kuin lainsäädäntöasiat

5. Energia-alan hiilestä irtautumiseen tähtäävät toimet vuoden 2030 jälkeen – näkemystenvaihto **s.13**

6. Lähi-idän kriisi:energiasektorin koordinaatio ja toimenpiteet – näkemystenvaihto **s.17**

Muut asiat

7. Tulevan puheenjohtajan työohjelma – informaatiota Irlannin valtuuskunnalta

Ympäristöministeriö

Perusmuistio

EU/1247/2025-YM-18

Muurman Jarmo

11.6.2026

Verkkopaketti; Direktiivi uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamisesta (lupadirektiivi)

Kokous

Energianeuvosto 26.6.2026

Eduskuntatunnus

U 16/2026

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkisti 10.12.2025 ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001 (jäljempänä *uusiutuvan energian direktiivi*), sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/944 (jäljempänä *sähkömarkkinadirektiivi*) ja uusiutuvan kaasun, maakaasun ja vedyn sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä, direktiivin (EU) 2023/1791 muuttamisesta ja direktiivin 2009/73/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1788 (jäljempänä *kaasumarkkinadirektiivi*) muuttamisesta siltä osin, kun kyse on uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamisesta (COM(2025) 1007 final).

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on nopeuttaa uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyitä hankkeiden nopeamman toteuttamisen helpottamiseksi. Ehdotus on osa samana päivänä julkaistua eurooppalaista verkkopakettia.

Puheenjohtajavaltio Kyproksen tavoitteena on saavuttaa energianeuvostossa 26.6.2026 neuvoston yleisnäkemyksensä direktiiviehdotuksesta. Kompromissiehdotusta käsitellään Coreperissa 17.6.2026. Coreper-asiakirja ei ole vielä käytettävissä.

Suomen kanta

Suomen kanta lupadirektiiviin on määritelty kirjelmässä U16/2026 vp.

Lupamenettelyjä koskevissa muutoksissa tulisi pyrkiä yhtenäiseen ja johdonmukaiseen sääntelykokonaisuuteen. Tähän tulee kiinnittää huomiota jatkovalmistelussa ja rajata poikkeussäännökset vain tavoitteiden kannalta välttämättömiin.

Uusiutuvan energian direktiivi

Valtioneuvosto näkee tarpeellisena selkeyttää luonto- ja lintudirektiivin vaatimusten huomioimista uusiutuvan energian direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa hankkeissa. Valtioneuvosto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että tavoitteen mukaiset muutokset olisi parempi tehdä lintu- ja luontodirektiiveihin, Lupamenettelyjä koskevissa muutoksissa tulisi pyrkiä yhtenäiseen ja johdonmukaiseen sääntelykokonaisuuteen ja rajata poikkeussäännökset vain tavoitteiden kannalta välttämättömiin.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti uusiutuvan energian hankkeiden hyötyjen jakamista lähiseudun asukkaille ja yhteisöille koskevaan ehdotukseen. Valtioneuvosto katsoo, että kyseisen ehdotuksen toimeenpanon ei tulisi olla pakollista jäsenvaltioille.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että direktiiviehdotuksessa esitetyt lupamenettelyjen sujuvoittamiseen liittyvät säännökset eivät rajoittaisi kuntien toimivaltaa päättää alueidenkäytöstä alueellaan.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti ehdotukseen pienten enintään 800 watin aurinkosähköjärjestelmien asentamiseen liittyvien esteiden poistamisesta. Kyseisiin järjestelmien asentamiseen liittyy sähköturvallisuuteen ja rakennusten julkisivuihin liittyviä näkökohtia, jotka tulee huomioida sääntelyssä.

Sähkömarkkinadirektiivi

Valtioneuvosto ei kannata poikkeuksia YVA-direktiivin liitteeseen I, sillä kyseessä olevassa liitteessä nimetyt hankkeet on EU-tasolla määritelty sellaisiksi, joilla lähtökohtaisesti aina todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Näin ollen muutosehdotus poikkeaisi YVA-direktiivin systematiikasta.

Kaasumarkkinadirektiivi

Valtioneuvosto katsoo, että kaasumarkkinadirektiiviin ehdotetut muutokset ja lisäykset ovat pääsääntöisesti kannatettavia.

Pääasiallinen sisältö

Komission ehdotus on kuvattu kokonaisuudessaan kirjelmässä U16/2026 vp.

Ehdotuksen tavoitteena on nopeuttaa uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyjä EU:n ilmastolainsäädännön tavoitteiden saavuttamiseksi sekä unionin ja jäsenmaiden energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamiseksi.

Puheenjohtajan viimeisimmän kompromissiehdotuksen mukaiset keskeiset muutokset komission ehdotukseen esitellään alla.

Uusiutuvan energian direktiivi

Sitovaan velvollisuuteen siirtää uusiutuvan energian hankkeiden tuottamia hyötyjä suoraan tai välillisesti kyseisten hankkeiden läheisyydessä oleville paikallisille kansalaisille ja yhteisöille on tullut pieniä, mutta riittämättömiä poikkeuksia. Esimerkiksi jäsenmaat voivat jättää tietyt teknologiat hyötyjen jakamista koskevan velvoitteen ulkopuolelle tapauksissa, joissa teknologia ei ole riittävän kypsää kantamaan lisätaloudellisia rasitteita, tai silloin, kun kyseiset teknologiat eivät ole keskeisiä kansallisten panosten kannalta unionin vuoden 2030 uusiutuvan energian tavoitteen saavuttamiseksi.

Jäsenvaltioiden velvollisuus nimetä ja rahoittaa riippumaton välittäjä edistämään vuoropuhelua hankekehittäjän ja suuren yleisön välillä yli 10 MW:n uusiutuvan energian hankkeissa on muutettu vapaaehtoiseksi.

Jäsenvaltioiden velvollisuus perustaa kansallisella tasolla yksi digitaalinen portaali tai toisiinsa kytkettyjä portaalreja kaikkia uusiutuvan energian, varastoinnin ja verkkohankkeiden lupamenettelyn vaiheita varten on muuttunut vapaaehtoiseksi. Samoin eräitä lupamenettelyiden määräaikoja on hieman pidennetty.

Jäsenvaltiot eivät voisi sulkea pois uusiutuvan energian kehittämistä ja siihen liittyvää infrastruktuuria nimeämällä laajoja alueita, joilla uusiutuvan energian laitosten ja niihin liittyvän infrastruktuurin asentaminen on oikeudellisesti tai tosiasiallisesti rajoitettu ympäristösyistä, mukaan lukien maiseman suojelu, elleivät ne voi osoittaa, että kyseiset laitostyyppit ja niihin liittyvä infrastruktuuri aiheuttaisivat alueella peruuttamatonta vahinkoa, jota ei voida lieventää tai kompensoida direktiivin 2011/92/EU mukaisessa ympäristövaikutusten arvioinnissa ja tarvittaessa direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 3 kohdan mukaisessa asianmukaisessa arvioinnissa. Esitykseen ei ole tehty sisältömuutoksia.

Jäsenvaltioiden mahdollisuus vapauttaa verkkohankkeita eräistä vesiputedirektiivien velvoitteista on poistettu.

Sähkömarkkinadirektiivi

Sähköverkon infrastruktuuriin liittyvien lupamenettelyjen määräaikojen osalta ehdotetaan, että kaikki toimivaltaisten viranomaisten asiaankuuluvat menettelyt eivät ylitä kahta vuotta, paitsi jos poikkeukselliset olosuhteet perustellusti edellyttävät pidennystä, jolloin niitä voidaan jatkaa enintään yhdellä vuodella.

Lupamenettelyjen hyväksymiseen ehdotetaan ehdollista hiljaisen menettelyn periaatteen soveltamista, jossa tietyt lupaprosessin vaiheet katsottaisiin hyväksytyiksi, jos kansallinen viranomainen jättää vastaamatta asetetussa määräajassa. Tämä hiljainen hyväksyntä on muutettu vapaaehtoiseksi ja kansallisesti harkittavaksi.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi varmistaa, että kunnes unionin tasolla on saavutettu ilmastoneutraalius, tapauskohtaisissa arvioinneissa, joita tehdään lupamenettelyjen yhteydessä, sähkönsiirto- tai jakeluverkkoinfrastruktuurin suunnittelun, rakentamisen ja käytön oletetaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaista sekä palvelevan kansanterveyttä ja -turvallisuutta. Oletusta sovellettaisiin luonto- ja lintudirektiivien tiettyjen poikkeusedellytysten osalta sekä vesiputedirektiivin 4 artiklan 7 kohdan osalta. Jäsenvaltiot voisivat kuitenkin asianmukaisesti perustelluissa ja erityisissä olosuhteissa rajoittaa tämän oletuksen soveltamista tietyille alueille, tiettyihin teknologioihin tai tietyn teknisen ominaispiirteen omaaviin hankkeisiin. Jäsenvaltioiden olisi myös varmistettava, että näille hankkeille annetaan etusija myös muiden oikeudellisten etujen punninnassa, lukuun ottamatta kulttuuriperinnön suojelemista, joka voidaan rajata soveltamisalan ulkopuolelle. Ehdotuksiin ei ole tehty muutoksia erittäin tärkeän yleisen edun mukaisen sekä kansanterveyttä ja -turvallisuutta palvelevan oletettaman osalta.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi lisäksi huolehdittava, että viranomaiset voivat tietyissä tapauksissa vapauttaa olemassa olevan siirto- ja jakeluverkkoinfrastruktuurin kunnostamisen, nykyaikaistamisen tai tehostamisen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä sekä luonto- ja lintudirektiivien mukaisista arvioinneista. Edellytyksenä kuitenkin olisi, että toimenpiteet eivät edellytä lisätilan käyttöä ja että ne noudattavat alkuperäiselle laitokselle vahvistettuja soveltuvia ympäristönsuojelun lieventämistoimia. Artiklalla poikettaisiin muun muassa jäsenvaltioon tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 2011/92/EU (jäljempänä *YVA-direktiivi*) liitteen I 20 kohdasta, joka on jännitteeltään vähintään 220 kV:n ja pituudeltaan yli 15 km:n mittaisten maanpäällisten voimajohtojen rakentaminen. YVA-direktiivin liitteessä I on nimetty hankkeet, joita koskien on aina toteutettava ympäristövaikutusten arviointimenettely. Hankkeet on katsottu sellaisiksi, että niillä todennäköisesti on aina merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ehdotukseen ei ole tehty sisältömuutoksia.

Kaasumarkkinadirektiivi

Vedyntuotantolaitoksia ja vetyjärjestelmäinfrastruktuuria koskevien hankkeiden lupahakemukset katsottaisiin hyväksytyiksi, jos hakemuksia ei ole käsitelty direktiivissä säädetyssä kahden vuoden aikarajassa. Kahden vuoden määräaikaa voidaan jatkaa enintään yhdellä vuodella, kun se on poikkeuksellisten olosuhteiden perusteella asianmukaisesti perusteltua. Tämä hiljainen hyväksyntä on muutettu vapaaehtoiseksi ja kansallisesti harkittavaksi.

Lupahakemusten käsittelyyn olisi oltava käytössä digitaaliset alustat. Alustojen kautta olisi pääsy niihin ympäristötietoihin, geologisiin tietoihin ja päätöksiin, jotka olisivat saatavilla ympäristöarvioiteja koskevan komission asetusehdotuksen COM(2025) 984 final 10(3) artiklan mukaisessa verkkoportaalissa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komission ehdotuksen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 194(2) artikla (energian sisämarkkinat, uusiutuvat) ja SEUT 192(1) artikla (ympäristöpolitiikka). Oikeusperustojen mukaan neuvosto ja Euroopan parlamentti käsittelevät ehdotuksen tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Päävastuu direktiiviehdotuksesta on Euroopan parlamentin Teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnalla (ITRE). ITRE-valiokunnan esittelijä on Niels Fuglsand (S&D). Raportoijan mietintöluonnos julkistettiin 16.4.2026. Parlamentin käsittelyaikatauluista ei tässä vaiheessa ole tarkempaa tietoa.

Kansallinen valmistelu

EU21-jaoston kirjallinen menettely 12.6.2026

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 16.- 17.6.2026

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 17.6.2026

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Puheenjohtajan asiakirjaa neuvostoon ei ole vielä käytettävissä.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Jarmo Muurman, YM, p. + 358 295 250 185

VAHVA-tunnus

EU/1247/2025

Liitteet

Viite

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/1248/2025-TEM-22

Kekki Maria

12.6.2026

Energianeuvosto 26.6.2026: Asetus Euroopan laajuisten energiaverkkojen suuntaviivoista (TEN-E) – neuvoston yleisnäkemys

Kokous

Energianeuvosto 26.6.2026

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 10.12.2025 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista (TEN-E), asetuksien (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 ja (EU) 2024/1789 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2022/869 kumoamisesta (COM/2025/1006, jäljempänä asetusehdotus) osana ns. Euroopan verkkopakettia.

Puheenjohtajavaltio Kyproksen tavoitteena on saavuttaa energianeuvostossa 26.6.2026 neuvoston yleisnäkemys TEN-E-asetusehdotuksesta.

Kompromissiehdotusta käsitellään Coreperissa 17.6.2026. Coreper-asiakirja ei ole vielä käytettävissä.

Suomen kanta

Suomi voi lähtökohtaisesti hyväksyä neuvoston yleisnäkemysten, kuten se on esitelty viimeisimmässä REV5-versiossa.

Koska kokouksessa mahdollisesti hyväksyttävä neuvoston yleisnäkemysteksti ei vielä muistiota laatiessa ole käytettävissä, nostetaan tässä esille Suomelle tärkeimmät huomiot.

Suomen kanta TEN-E-asetukseen on määritelty U-kirjelmässä U15/2026 vp.

Valtioneuvosto katsoo, että EU:n kriittisen infrastruktuurin ja erityisesti merenalaisen infrastruktuurin suojele ja korjaaminen sekä niihin käytettävät teknologiat ovat tärkeitä EU:n energiaturvallisuuden ja resilienssin vahvistamisessa ja niiden kehittämisessä tulisi hyödyntää EU-tason toimia.

Pääasiallinen sisältö

Neuvottelutilanteen kuvaus

Energiainfran turvallisuus, resilienssi ja korjaaminen

Suomi on pitänyt erittäin tärkeänä, että TEN-E-asetuksen CEF-rahoitukselle kelpoiseksi hankekategoriaksi on lisätty infrastruktuurin **turvallisuuden ja resilienssin** parantaminen. Suomi on pitänyt perusteltuna, että asetusehdotukseen lisättäisiin kriittisen rajat ylittävän energiainfrastruktuurin **korjaaminen** EU-rahoituksen piiriin. Tällä hetkellä rikkujen korjaaminen ei ole mahdollista mistään EU-rahoitusvälineestä. Suomi on neuvotteluiden viime vaiheeseen asti pyrkinyt varmistamaan asetustekstiin kirjauksen, missä EU-rahoituksen piiriin saadaan sekä komponentit että itse korjaustyöt.

Komission rooli energiainfrastruktuurin suunnittelussa

Suomi on suhtautunut varauksellisesti komission toimivallan lisäämiseen EU-laajuisten energiaverkkojen kehittämisessä. Jäsenvaltioiden vaikutusmahdollisuudet ja prosessien läpinäkyvyys tulisi varmistaa. Asetustekstiä on neuvotteluiden aikana muokattu merkittävästi ja tuotu lisäisiä joustoja mukaan.

Valtioiden rajat ylittävä kustannustenjako

Suomi on suhtautunut varauksellisesti komission ehdotukseen rajat ylittävien energiainfranhankkeiden hyötyjen arvioinnista hankkeen lähtömaiden ulkopuolelle. Suomi korosti, että kustannustenjakokeskusteluihin osallistumisen ei tule ennakoida osallistumista kustannustenjakoon, mihin on nyt saatu neuvotteluissa joustoa.

Uusi ehdotus 25 % pullonkaulatulojen laittamisesta sivuun

Suomi piti komission ehdotusta pullonkaulatulojen sivuun laittamisesta epäselvänä ja osin liian pitkälle menevänä. Tähän on neuvotteluiden aikana saatu merkittäviä selvennyksiä ja rajauksia, kuten sivuun laitettujen varojen käytöstä sen maan hankkeisiin mistä ne on kerätty ja rajausta ettei koske maan sisäisiä pullonkaulatuloja. Suomi ei lähtökohtaisesti kannata, että sähkömarkkinoilla kerättyjä pullonkaulatuloja käytettäisiin kaasun tai vetyinfrojen rakentamiseen tai muihin kuin suoraan Suomeen liittyviin sähköverkkohankkeisiin ja nämä on nyt rajattu asetuksen ulkopuolelle.

Alkuperäisen ehdotuksen sisältö

Komission ehdotus on kuvattu kokonaisuudessaan kirjelmässä U15/2026 vp.

Asetusehdotuksella pyritään erityisesti mahdollistamaan energiamurroksen ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta välttämättömien unionin sisällä ja naapurimaiden kanssa toteutettavien rajat ylittävien hankkeiden ja investointien yksilöinti, sekä parantamaan infrastruktuurien suunnittelua energiajärjestelmän integrointia ja merellä sijaitsevia sähköverkoja varten. Lisäksi sillä pyritään edelleen lyhentämään PCI (Projects of Common Interest)-hankkeiden lupamenettelyjä. Ehdotuksen tavoitteena on vauhdittaa ja tehostaa koko EU:n energiaverkkojen kehittämistä ja yhteentoimivuutta,

jotta unioni pysyy kilpailukykyisenä, turvallisena ja etenee kohti energia- ja ilmastotavoitteitaan.

Merkittävimpiä uudistuksia ovat energiainfrastruktuurin turvallisuuden ja resilienssin parantamisen lisääminen asetuksen piiriin. Kyse voisi olla laitteista tai asennuksista, jotka on erityisesti suunniteltu suojaamaan ja vahvistamaan kriittisiä verkkoelementtejä, jotka ovat fyysisesti suoraan kytkettyinä näihin verkkoelementteihin tai ovat välttämättömiä järjestelmän turvallisen, varman ja tehokkaan toiminnan kannalta.

Komission verkkosuunnitelma (artikla 11)

Euroopan komissio laatii kahden vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta – ja vähintään neljän vuoden välein – keskeisen skenaarion sähkö-, vety- ja kaasusektoreille. Tätä skenaariota käytetään EU:n laajuisissa kymmenvuotisissa verkon kehittämissuunnitelmissa sekä infrastruktuuritarpeiden arvioinnissa, kustannus-hyötyanalyysissä ja rajat ylittävien kustannusten jaossa. Tämän skenaarion tulisi olla linjassa EU:n energia- ja ilmastotavoitteiden kanssa ja ulottua vähintään vuoteen 2050 tukien ilmastoneutraaliustavoitetta, sekä tarkastella sähkö-, vety- ja kaasusektoreita yhtenä kokonaisuutena ja optimoida järjestelmien tehokkuutta nykyistä paremmin. Komissio voi antaa delegoituja säädöksiä skenaarion vahvistamiseksi.

Sähkö- ja vetyinfrastruktuurin suunnittelu EU:ssa perustuu siirtoverkonhaltijoiden yhteistyötahojen (ENTSO-E, ENTSO-G ja ENNOH) laatimiin 10-vuotisiin verkkosuunnitelmiin (*Ten Year Network Development Plan* – TYNDP). PCI-hankkeiksi voidaan valita hankkeita vain näistä TYNDP-suunnitelmista. Komissio ehdottaa nyt, että he laatisivat oman skenaarionsa EU:n energiainfratarpeista ja tekisivät tätä suunnittelua EU:n politiikkatavoitteiden pohjalta, osaksi TYNDP:iä. Tämä vähentäisi TSO:iden, ja siten kansallista vaikutusvaltaa skenaarioiden laadintaan. Jos valmistelu siirtyy komissiolle, vaikutusmahdollisuudet skenaarioparametreihin ja tulosten kommentointiin kaventuvat ja virkamiestyön merkitys kasvaa vastaavasti. Lisäksi on mahdollista, että komissio käyttää ulkopuolisia konsultteja, mikä voi entisestään heikentää prosessin läpinäkyvyyttä ja puolueettomuutta. Jos skenaariotyö etäänny TSO:iden teknisestä asiantuntemuksesta, riskinä on, että lopputulos painottuu poliittisiin tavoitteisiin tavalla, joka ei täysin huomioi järjestelmän reaali maailman rajoitteita.

Valtioiden väliset energiainfrastruktuurit on aiemmin suunniteltu siirtoverkonhaltioiden kesken vastaamaan tarpeita. Valtioiden väliset energiainfrastruktuurit ja erityisesti merenalaiset infrat ovat erittäin kalliita toteuttaa ja näihin hankkeisiin lähdetään harkiten vain tarpeesta.

Valtioiden rajat ylittävä kustannusten jako (artikla 17)

Jos vähintään 10 % hankkeen arvioiduista hyödyistä kohdistuu johonkin jäsenvaltioon, kyseinen jäsenvaltio ja tulisi sen sääntelyviranomaisen osallistua kustannustenjakoprosessiin. Kustannukset jaettaisiin jäsenvaltioiden kesken nettokustannus-hyötyjakauman perusteella, jotta kustannusjako heijastaa todellista hyötyjen jakautumista. Kustannustenjaon tulee perustua etukäteen sovittuun, läpinäkyvään ja ennustettavaan sopimukseen, joka takaa investointivarmuuden. Sopimus voi sisältää tarkasti rajatut mahdollisuudet jälkikäteisiin tarkistuksiin (aikataulut, kustannuskategoriat).

25 % pullonkaulatulojen sivuun laitto (artikla 19)

Siirtoverkonhaltijoiden (TSOjen) olisi varattava 25 % pullonkaulatuloista, joita ei käytetä kapasiteetin saatavuuden varmistamiseen tai merituulivoiman tuottajien korvauksiin, verkkoinvestointeihin, jotka sisältyvät EU:n hankelistaan ja vähentävät rajasiirtoyhteyksien pullonkauloja kyseisessä maassa. TSOjen on pidettävä nämä varat

erillisellä tilillä, kunnes ne käytetään pullonkauloja vähentävien EU-hankkeiden rahoittamiseen, tai TSO osoittaa, että rajasiirtokapasiteetin lisääminen ei ole enää tarpeen kyseisillä rajoilla. Komissio voi antaa delegoituja säädöksiä, joissa täsmennetään millä ehtoilla TSOt voivat käyttää varoja ja milloin pullonkaulojen vähentämistä koskeva tavoite katsotaan täyttyneeksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT-sopimuksen artiklat 170-172 (Euroopan laajuiset verkot)

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asetusehdotusta käsitellään Euroopan parlamentin ITRE- valiokunnassa. ITRE-valiokunnan raportööri on Tsvetelina Penkova (S&D/BG). Parlamentin puolen käsittelyn tarkasta aikatauluista ei tässä vaiheessa ole tarkempaa tietoa, arvioitu menevän syksyyn.

Kansallinen valmistelu

EU21-jaoston kirjallinen menettely 12.6.2026.

EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 16.-17.6.2026

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 17.6.2026

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Ehdotuksella ei tunnisteta olevan merkittäviä vaikutuksia lainsäädäntöön.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 22 kohdan perusteella Ahvenanmaan maakunnalla on lainsäädäntövaltaa energiaa koskien.

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Puheenjohtajan asiakirja neuvostoon ei ole vielä käytettävissä, viimeisin kompromissiteksti 9633/26 (REV5).

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Maria Kekki, TEM/EOS, maria.kekki(at).gov.fi, p. 050-453 5223

VAHVA-tunnus

EU/1248/2025

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/104/2026-TEM-20

Johansson Elina

10.6.2026

Energianeuvosto 26.6.2026: Energia-alan hiilestä irtautumiseen tähtäävät toimet vuoden 2030 jälkeen - näkemystenvaihto

Kokous

Energianeuvosto 26.6.2026

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Energianeuvostossa käydään näkemystenvaihto energia-alan hiilestä irtautumiseen tähtäävistä toimista vuoden 2030 jälkeen puheenjohtajan keskusteluasiakirjan pohjalta.

Suomen kanta

Suomen lähtökohtana on teknologianeutraali lähestymistapa, jossa puhdas siirtymä toteutetaan markkinaehtoisesti ja kustannustehokkaasti luoden EU:lle selkeää kilpailuetua (E 58/2023 vp).

Suomi korostaa, että 2040 ilmastotavoitteen toimenpanon mahdollistavan toimintaympäristön tulisi yhdessä EU:n vuoden 2030 jälkeisen ilmasto- ja energia-arkkitehtuurin kanssa muodostaa kokonaisuus, joka perustuu markkinatalouden mekanismien hyödyntämiselle sekä tehokkaalle ja ennakoitavalle sääntelylle. Tämä ohjaisi tekemään ilmastotavoitteiden edellyttämät investoinnit ja päästövähennykset kustannustehokkaasti. (E 10/2024 vp)

Suomi katsoo, että puhtaan energian investointeja tulee edelleen edistää. Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden toimien prioriteettina tulee olla fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen. Fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämisen tavoitteena on vähentää myös EU:n riippuvuutta kolmansista maista ja vahvistaa EU:n strategista autonomiaa. Suomen näkemyksen mukaan energiatehokkuustavoitteiden tulisi

ensisijaisesti palvelu päästöjen vähentämistä kulutuksen rajoittamisen sijaan. Lisäksi tulee tasavertaisesti huomioida jäsenvaltiokohtaiset puhtaaseen siirtymään tarvittavat teknologiat. Suomi edistää vahvasti ydinenergian roolia hiilidioksidipäästöttömänä energiamuotona puhtaan siirtymän mahdollistamisessa. (E 17 /2025 vp)

Suomi tukee komission tavoitteita sääntelyn yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Suomi toimii määrätietoisesti kilpailukyvyllä haitallisen EU- sääntelyn yksinkertaistamiseksi ja joustavoittamiseksi sekä kansallisten erityispiirteiden huomioimiseksi. Osana strategisen kilpailukyvyyn vahvistamista toimien tavoitteena tulisi olla nykyistä ennustettavampi ja vakaampi yritysten toimintaympäristö. (E 7/2025 vp).

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajavaltio Kypros on toimittanut asiakirjan keskustelun taustaksi. Keskeisenä lähtökohtana keskustelulle on maaliskuussa 2026 päivitetty EU:n ilmastolaki, jossa asetettiin sitova tavoite vähentää kasvihuonekaasujen nettopäästöjä 90 % vuoteen 2040 mennessä (joista vähintään 85 % EU:n sisäisin toimin). Puheenjohtaja toteaa, että tämä tavoite luo selkeän polun kohti ilmastoneutraaliutta vuonna 2050 ja toisaalta se edellyttää uutta, kattavaa energia- ja ilmastoarkkitehtuuria vuoden 2030 jälkeiselle ajalle.

Puheenjohtajan asiakirjassa tuodaan esille toimintaympäristön muutos, sillä uutta säädöskehystä valmistellaan haastavassa geopoliittisessa ja taloudellisessa tilanteessa: Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja energiapolitiikan välineellistäminen, Lähi-idän konflikti, kiristynyt globaali kilpailu puhtaiden teknologioiden arvoketjuista sekä EU:n teollisuuden kilpailukyvyyn heikentyminen.

Vallitsevissa olosuhteissa EU:n tavoitteena tulee olla vähentää riippuvuutta kolmansista maista ja vahvistaa energiaturvallisuuttaan lisäämällä investointeja kotoperäiseen, puhtaaseen energiaan, energiatehokkuutta edistäviin ratkaisuihin, verkkoinfrastruktuureihin ja EU:n energiajärjestelmän integraatioon. Lähtökohtana on, että kohtuuhintainen, puhdas ja eurooppalainen energia tukee samanaikaisesti kilpailukykyä, energiaturvallisuutta sekä hintojen kohtuullisuutta. Energiaturvallisuus nähdään nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa osana ilmasto- ja energiapolitiikkaa, eikä enää erillisenä politiikkalohkona. Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti kilpailukyky ja puhdas siirtymä eivät ole ristiriidassa keskenään, vaan niiden tulisi vahvistaa toisiaan ja komission keskeinen aloite, Puhtaan teollisuuden ohjelma, noudattaa nimenomaisesti tätä peruslähtökohtaa.

Uusiutuvan energian osalta on tapahtunut edistystä mutta energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää merkittävää määrää uusiutuvan energian käyttöönottoa. Uusiutuvien osuus energian loppukulutuksesta oli EU:ssa 25,2 % vuonna 2024 (tavoite 42,5 % vuoteen 2030). Sähköntuotannossa uusiutuvien osuus oli vuonna 2024 kuitenkin jo 47 %.

Samoin on energiatehokkuuden osalta eli EU on sitoutunut vähentämään loppuenergiankulutusta 11,7 % vuoteen 2030 mennessä, mutta arvioiden mukaan toimeenpanoa on tehostettava tavoitteiden saavuttamiseksi. mm. lisäämällä investointeja ja poistamalla sääntelyesteitä.

Hallintomalliasetuksen osalta puheenjohtajan asiakirjassa tuodaan esille, että komissio arvioi parhaillaan, miten vuoden 2030 jälkeinen hallintokehitys ja tavoitteet olisi parasta rakentaa. Komissiolla on työn alla energiaunionin hallintomalliasetuksen uudistaminen sekä kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien (NECP) roolin tarkastelu.

Puheenjohtajan keskusteluasiakirjassa esitetään ministereille kolme kysymystä:

1. Miten vuoden 2030 jälkeinen energia-arkkitehtuuri tulisi rakentaa, jotta se tukee ilmastotavoitteita ja samalla turvaten kohtuuhintainen, puhdas ja kotoperäinen energia ja strategista autonomia sekä edistäen kilpailukykyä?
2. Millä lisätoimia tarvitaan, jotta voidaan edistää aidon energiaunionin toteutumista?
3. Kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien (NECP) yksi ulottuvuus on energiaturvallisuus. Kuinka energiaturvallisuus voidaan integroida vahvemmin osaksi tulevaa vuoden 2030 ilmasto- ja energia-arkkitehtuuria?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU21 (energia- ja Euratom) jaoston kirjallinen käsittely 12.6.2026

EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 16.-17.6.2026

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 17.6.2026

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Puheenjohtajan keskusteluasiakirja *Decarbonisation efforts in the area of energy post-2030 - Exchange of views* 9604/26 LIMITE

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Elina Johansson, TEM/EOS, elina.johansson(at)gov.fi, p. 050 301 4607

VAHVA-tunnus

EU/104/2026

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/104/2026-TEM-23

Johansson Elina

11.6.2026

Energianeuvosto 26.6.2026: Lähi-idän kriisi: energiasektorin koordinaatio ja toimenpiteet - näkemystenvaihto

Kokous

Energianeuvosto 26.6.2026

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Energianeuvostossa 26.6.2026 käydään näkemystenvaihto Lähi-idän kriisistä keskittyen koordinaatioon ja toimenpiteisiin energiasektorilla. Puheenjohtajavaltio on laatinut keskustelua taustoittamaan asiakirjan.

Suomen kanta

AccelerateEU-tiedonannon lähtökohta, että puhdas siirtymä on samanaikaisesti sekä ilmasto-, kilpailukyky- että turvallisuuskysymys, vastaa Suomen näkemystä puhtaasta siirtymästä EU:n huoltovarmuuden, talouskasvun ja kilpailukyvyn perustana. Suomen esimerkki osoittaa, että korkea fossiilittoman sähkön ja lämmön osuus suojaa fossiilisten polttoaineiden hintapiikeiltä. Komission tiedonanto tukee siten Suomen strategista suuntaa ja tavoitetta olla puhtaan siirtymän edelläkävijä. (EU/586/2026-TEM-3)

Suomi suhtautuu myönteisesti komission pyrkimykseen edistää tiedonvaihtoa sekä ajantasaista tilannekuvaa. Suomi painottaa, että koordinaatiossa (kaasun, sähkön sekä nestemäisten polttoaineiden osalta) tulisi lähtökohtaisesti edetä vapaaehtoisin toimin ja jäsenvaltiokohtaiset tilanteet huomioiden, ei sääntelyä ja velvoitteita lisäten. (EU/586/2026-TEM-3)

Suomi tukee komission tiedonannon lähtökohtaa, että kaikki mahdolliset lyhyen aikavälin väliaikaiset toimet tulee kytkeä fossiilienergiasta pysyvästi irtautumista edistäviin ratkaisuihin. (EU/586/2026-TEM-3)

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajan laatima keskusteluasiakirja käsittelee Lähi-idän kriisin aiheuttamaa häiriötä globaaleilla energiemarkkinoilla sekä EU:n mahdollisia toimenpiteitä. Kriisi on nostanut energiaturvallisuuden ja energianhintojen kohtuullisuuden merkitystä poliittisina kysymyksinä ja korostanut tarvetta vahvistaa EU:n yhteistä vastinetta.

Konflikti on aiheuttanut merkittävän fossiilisten polttoaineiden tarjontashokin, erityisesti öljyn sekä nesteytetyn maakaasun (LNG) markkinoilla. Persianlahden alueen öljyntuotanto on laskenut huomattavasti, ja liikenne Hormuzinsalmen kautta on lähes pysähtynyt. Kyseinen reitti on globaalitasolla merkittävä, jonka kautta normaalisti kulkee noin viidennes maailman öljystä ja myös merkittävä osa LNG:stä. Tankkeriliikenne on vähentynyt jopa 80–87 prosenttia, mikä on johtanut laajamittaisiin toimituskatkoksiin, tuotannon alasajoihin sekä jalostamoiden toiminnan sopeuttamiseen erityisesti Aasiassa. Myös hintavaikutukset ovat olleet merkittäviä. Kaasun ja öljyn hinta EU:ssa on noussut kriisin myötä merkittävästi. Erityisesti jalostettujen tuotteiden, kuten lentopolttoaineen, hinnat ovat paikoin jopa kaksinkertaistuneet. Tämä heijastuu myös sähkön hintoihin EU:ssa, etenkin niissä jäsenvaltioissa, joissa sähköntuotanto perustuu pitkälti maakaasuun. Korkeat energiahinnat rasittavat sekä kotitalouksia että heikentävät eurooppalaisen energiantensiivisen teollisuuden kilpailukykyä.

Vakavilta toimitushäiriöiltä on toistaiseksi välttytty käytössä olevan puskurin, kuten ennen kriisiä kerättyjen varastojen, vaihtoehtoisten toimitusreittien sekä kysynnän sopeutumisen, ansiosta. Esimerkiksi öljytoimitukset Yhdysvalloista ovat osittain korvanneet puuttuvaa tarjontaa. Lentopolttoaineen saatavuus on kuitenkin kasvava huolenaihe mm. kesän matkustuskauten vuoksi. Lisäksi strategisten varastojen käyttöön ottaminen voi tulla ajankohtaiseksi kriisin pitkittyessä.

Maakaasumarkkinoiden tilanne on hieman rauhallisempi, mutta kuitenkin kireä. Persianlahden alue kattaa noin kuudesosan LNG-tarjonnasta globaalitasolla, ja tämän tarjonnan väheneminen käytännössä kumoaa vuonna 2026 ennakoitua globaalien tuotannon kasvun. EU:n kaasunvarastointitasot ovat keskimääräistä matalammalla tasolla, mutta tavoite 80 prosentin täyttöasteesta ennen talvea 2026–2027 näyttää kuitenkin saavutettavissa olevalta, erityisesti lisääntyvän yhdysvaltalaisen LNG-tuonnin ansiosta. Kaasun hintojen odotetaan pysyvän koholla ainakin seuraavat 6–12 kuukautta, ja hintapiikkien riski on merkittävä vuoden 2026 kolmannella neljänneksellä toimitushäiriöiden jatkuessa.

Keskeistä on tiedostaa, että kriisin vaikutusten arvioidaan ulottuvan pitkälle tulevaisuuteen. Optimistisimmassakin skenaariossa markkinoiden palautuminen kestää vuoteen 2027 saakka. Palautuminen edellyttää kuljetusten normalisoitumista, varastojen täydentämistä ja tuotannon palauttamista. Vaikka Hormuzinsalmi avautuisikin nopeasti, tuotanto ja jalostus palautuvat asteittain, ja toimitusketjujen normalisoituminen tulee viemään kuukausia.

EU:n koordinoitussa vastauksessa kriisiin keskeinen viitekehys on komission AccelerateEU-aloite, joka perustuu viiteen pilariin: koordinaation vahvistaminen, kuluttajien ja teollisuuden suojaaminen, fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen, energiajärjestelmän modernisointi sekä investointien edistäminen. Komissio valmistelee suosituksia mm. kysynnän hallinnasta ja strategisten varastojen koordinoitusta käytöstä, ml. lentopolttoaineet. Lisäksi komission tavoitteena on edistää jäsenvaltioiden välistä tiedonvaihtoa ja välttää kansallisia, yksipuolisia toimia, joilla olisi negatiivisia vaikutuksia sisämarkkinoille.

Puheenjohtaja toteaa, että erityistä huomiota kiinnitetään haavoittuvassa asemassa olevien kuluttajien ja energiaintensiivisen teollisuuden tukemiseen. Jäsenvaltioiden käytössä on työkaluja, kuten kohdennetut tuet ja veronkevennykset. Samalla kriisi korostaa tarvetta nopeuttaa energiajärjestelmän rakenteellisia uudistuksia, kuten uusiutuvan energian käyttöönottoa, sähköistämistä, energiatehokkuutta, verkkojen modernisointia ja lupamenettelyjen nopeuttamista.

Puheenjohtaja esittää ministereille seuraavat kysymykset:

4. Mitkä ovat parhaat opit EU-koordinaatiosta vastattaessa energiamarkkinoille seuraaviin vaikutuksiin Hormuzinsalmen sulkemisen myötä, ja miten EU voisi edelleen parantaa avoimuutta, yhteistyötä ja yhteisiä toimia sekä samalla estää sisämarkkinoiden pirstaloitumisen?
5. Miten EU:n tulisi varautua tilanteeseen, jossa Hormuzinsalmi pysyy osittain tai kokonaan suljettuna vielä kesän jälkeenkin?
6. Mitä päätöksiä olisi priorisoitava, jotta voidaan turvata Euroopan energiaturvallisuus sekä suojella kansalaisia ja taloutta kriisin seuraavalta vaiheelta?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU21 (energia- ja Euratom) jaoston kirjallinen menettely 12.6.2026

EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 16.-17.6.2026

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 17.6.2026

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Puheenjohtajan asiakirja *Crisis in the Middle East: coordination and response measures in the energy sector - Exchange of views* 9614/26 LIMITE

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Elina Johansson TEM/EOS, elina.johansson(at)gov.fi, p. 050 301 4607

VAHVA-tunnus

EU/104/2026

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Liitteet

Napsauta tähän ja kirjoita liitteet